

NATUURPUNT OOST-BRABANT ZEGT **NEEN** AAN VOORLIGGEND STRATEGISCH PROJECT:

GETEVALLEI, PRODUCTIEF LANDSCHAP ALS RUIMTELIJKE DRAGER VOOR EEN STERKE PLATTELANDSREGIO

Sinds jaren werkt en sensibiliseert Natuurpunt rond de Getevallei als een open ruimtegebied met naar Vlaamse normen uitzonderlijke mogelijkheden voor grootse natuurontwikkeling gecombineerd met ruimte voor de rivier en waterberging. In het beeld dat bij Natuurpunt Oost-Brabant vooropstaat, gaat het om een aaneengesloten complex, uniek voor Vlaanderen, van de gewestgrens met Wallonië tot de provinciegrens met Limburg met zowel plaats voor beheerde erfgoednatuur als ruimte voor grootschalige natuurontwikkeling. Daarbuiten zijn er nog grote delen van de vallei met een verweving van landbouw, natuur en ruimte voor de rivier.

De formele afbakening van het strategisch project dat nu voorligt, 'Getevallei, productief landschap als ruimtelijke drager voor een sterke plattelandsregio', is de Getestreek met de gemeenten Hoegaarden, Tienen, Linter, Zoutleeuw, Landen en Geetbets. Heel de tekst en de aanpak gaan evenwel uit van de Getevallei in strikte zin met de versterking van landbouw en medegebruik van de natuurgebieden als rode draad door het geheel. Opmerkelijk is de vaststelling dat dit strategisch project tot stand kwam zonder

enig overleg met Natuurpunt, terwijl Natuurpunt Beheer in die zes gemeenten samen meer dan 1000 ha natuurgebied beheert, van de Hoegaardse valleien tot de delta van de Gete in Aronst Hoek vlak bij de provinciegrens met Limburg. De vereniging heeft op eigen kracht en met grote inzet geïnvesteerd in deze natuurgebieden om de natuurwaarden en de ecosysteemdiensten van de Getevallei op de Vlaamse kaart te zetten. Dat is gelukt, maar het strategisch project vond het nodig om een andere weg uit te gaan.

*Naast natuurbeelden met soortenrijke valleigraslanden moet er in de Getevallei ook ruimte zijn voor wilde en spontane natuur. Nieuwe wildernis is geen scheldwoord maar een streefbeeld dat resulteert in vele ecosysteemdiensten en een robuust en veerkrachtig landschap met een buffercapaciteit. Dit geeft een toekomst aan soorten als roerdomp en zwarte ooievaar. De benadering van het strategisch project, geïnitieerd door het Regionaal Landschap Zuid-Hageland en gefinaliseerd door de Provincie Vlaams-Brabant, fruikt de ontwikkeling naar zulke natuurstreefbeelden, grootschalige natuurontwikkeling en een valleisysteem dat in staat is om als klimaatbuffer haar rol te spelen. Aronst Hoek.
Foto Marc Op de Weerd*

In het voorstel van strategisch project staat de ontwikkeling van grootschalige en meer spontane natuur niet in de doelen en uitgangspunten. Wel focust het op een suboptimaal natuurbeeld van landbouwinclusieve natuur in de bestaande Natuurpunt-gebieden. De tekst laat uitschijnen dat bijkomende natuurversterking en natuurontwikkeling gewoon niet aan de orde is. Impliciet wordt er vanuit gegaan dat er reeds (te) veel natuurgebieden in de vallei als natuur beheerd worden en dat er dringend moet gewicht worden naar een meer multifunctionele aanpak: een natuurbeeld niet met spontane en grootschalige natuur, maar met versterking van de landbouw.

De formele afbakening van het strategisch project dat nu voorligt, 'Getevallei, productief landschap als ruimtelijke drager voor een sterke plattelandsregio', is de Getestreek met de gemeenten Hoegaarden, Tienen, Linter, Zoutleeuw, Landen en Geetbets. Heel de tekst en de aanpak gaan evenwel uit van de eigenlijke Getevallei strictu sensu met de versterking van landbouw en medegebruik van de natuurgebieden als rode draad door het geheel. Opmerkelijk is de vaststelling dat dit strategisch project tot stand kwam zonder enig overleg met Natuurpunt, terwijl Natuurpunt Beheer in die zes gemeenten samen meer dan 1000 ha natuurgebied beheert, van de Hoegaardse valleien tot de delta van de Gete in Aronst Hoek vlak bij de provinciegrens met Limburg. De vereniging heeft op eigen kracht en met grote inzet geïnvesteerd in deze natuurgebieden om de natuurwaarden en de ecosysteemdiensten van de Getevallei op de Vlaamse kaart te zetten. Dat is gelukt, maar het strategisch project vond het nodig om een andere weg uit te gaan.

In het voorstel van strategisch project staat de ontwikkeling van grootschalige en meer spontane natuur niet in de doelen en uitgangspunten. Wel focust het op een suboptimaal natuurbeeld van landbouwinclusieve natuur in de bestaande Natuurpunt-gebieden. De tekst laat uitschijnen dat bijkomende natuurversterking en natuurontwikkeling gewoon niet aan de orde is. Impliciet wordt er vanuit gegaan dat er reeds (te) veel natuurgebieden in de vallei als natuur beheerd worden en dat er

Zwarte ooievaar. Iconisch pleidooi voor een ander natuurbeeld voor de Getevallei: begane paden durven verlaten en ook ruimte voor grootschalige nieuwe natuur. Laterbroeken, augustus 2016.
Foto Pieter-Jan Alles

dringend moet gewicht worden naar een meer multifunctionele aanpak: een natuurbeeld niet met spontane en grootschalige natuur, maar met versterking van de landbouw.

Terzelfdertijd lezen we in het voorstel dat de gekozen visie het resultaat is van een overlegproces. In elk geval was Natuurpunt niet bij het overlegproces betrokken dat tot dit resultaat geleid heeft. We werden pas gevat bij de vraag om een intentieverklaring mee te onderschrijven op het ogenblik dat de tekst reeds gefinaliseerd was. In het overlegproces dat wij als Natuurpunt Oost-Brabant indertijd opgestart hadden, ging het over de totstandkoming van een Nationaal Park Getevallei maar geenszins over een benadering en de doelstellingen voor de vallei die nu in dit strategisch project naar voren geschoven worden.

Ruimte voor (zuiver) water en ruimte voor natuur in de vallei. Overstroomde valleigraslanden, Aronst Hoek.
Foto Marc Op de Weerd

Kwartelkoning: bedreigde Europese topsoort waarvan Europa ons verplicht om instandhoudingsmaatregelen te nemen. Het is een broedvogel van overstroomde valleigraslanden en doelsoort voor de Getevallei. Met de uitgangsbepaling opgenomen in het Strategisch project Getevallei is dit uitgesloten.

Foto Yves Adams © VildaPhoto

Om deze redenen hebben we expliciet aan Ann Schevenels, gedeputeerde voor Ruimtelijke ordening een onderhoud gevraagd om ons standpunt toe te lichten en hebben we aan de administratie Ruimte Vlaanderen gevraagd om:

1. elke verwijzing die de indruk zou wekken dat Natuurpunt bij de invulling van dit strategisch project betrokken zou zijn geweest, uit de tekst te schrappen;
2. dit project als prematuur terug te sturen zodat de actoren tot een echte consensus kunnen komen voor de uitwerking van een gedragen strategisch project met duidelijkheid over het werkingsgebied en de doelen. Als hierover voldoende consensus gevonden wordt, kan deze nieuwe versie dan bij een volgende ronde van strategische projecten ingediend worden.

Dit strategisch project met deze doelen voor de eigenlijke vallei zal in plaats van een bijdrage tot consensus tot nieuwe polarisatie leiden. Maar nog fundamenteler: het zal niet tegemoetkomen aan de voorwaarden om te komen tot een robuust valleisysteem. Alleen zo'n systeem kan helpen bij de noodzakelijke klimaatbuffering, bij de versterking van de biodiversiteit, bij het leveren van ecosystemendiensten en bij het tot stand brengen van een attractief belevingslandschap dat de Getevallei in Vlaanderen op de kaart zet. Het links laten liggen van een partner als Natuurpunt bij de voorbereiding en uitwerking kan niet toevallig zijn. Het negeren van de fundamentele inbreng van Natuurpunt en het ontbreken van dit toekomstperspectief is voldoende om dit strategisch project categoriek terug naar af te sturen voor een volgende ronde.

Het voorstel van dit strategisch project doet ons ook fundamentele vragen stellen over onze relatie en samenwerking met het Regionaal Landschap Zuid-Hageland. We willen er niet de minste onduidelijkheid over laten bestaan dat onze participatie aan een regionaal landschap als samenwerkingsplatform niet kan herleid worden tot de rol van groene excuustruus bij dergelijke projecten. Een samenwerkingsplatform kan maar standpunten innemen binnen de grenzen van een basisconsensus. Dat is hier niet het geval.

Het is ook duidelijk dat we moeten durven denken aan een structurele aanpak die echte antwoorden biedt op de uitdagingen van de toekomst zoals klimaatbuffering, versterking van de biodiversiteit en een attractief belevingslandschap. We mogen ons niet laten afschepen met wat 'vriendelijke' toetjes aan de rand en voor de rest business as usual: nieuwe drainages met snelle en diepe ontwatering in de vallei en bijhorende scheuring van grasland voor nog maar eens bijkomende maïsakkers en schaalvergroting zonder buffers op de plateauflanken. Eén van de desastreuze gevolgen hebben we onlangs weeral gezien: modderstromen die grote schade aanrichten, niet alleen in straten en huizen, ook in de natuurgebieden.

Laterbroeken Linter 26/06/2016. Dit beeld toont nog maar eens aan dat de Laterbroeken een broek is waar men niet telkenjare, tegen beter weten in, alle grachten diep moet ruimen. Dit gebied heeft de functie van waterbergingsgebied. Stop er toch mee om hiervan een akkergebied te willen maken! We zien de tendens tot omzetten van natte weilanden naar akkers in heel de Getevallei toenemen.
Foto Peter Collaerts

